

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИСЛІВНО-КОРЕЛЯЦІЙНОГО ЗВ'ЯЗКУ В ЗАЙМЕННИКОВО-СПІВВІДНОСИХ РЕЧЕННЯХ СИМЕТРИЧНОЇ, НАПІВСИМЕТРИЧНОЇ ТА НЕСИМЕТРИЧНОЇ СТРУКТУРИ

Статтю присвячено аналізу реалізації прислівно-кореляційного зв'язку в займенниково-співвідносних реченнях симетричної та несиметричної структури. Досліджено особливості взаємодії компонентів зв'язку, встановлено вплив синтаксичної проєкції та синтаксичної орієнтації прономінатива й сполучних засобів на формування семантико-синтаксичних відношень у реченнях. Запропоновано розрізняти синтагматично сильний, слабкий та контамінований тип прислівно-кореляційного зв'язку. Визначено межі прономінативно-співвідносного речення за критерієм наявності прислівно-кореляційного зв'язку як домінантним показником формально-граматичної структури аналізованих конструкцій.

Ключові слова: прислівно-кореляційний зв'язок, займенниково-співвідносне речення, займенниково-співвідносне речення симетричної структури, займенниково-співвідносне речення несиметричної структури, корелятивна пара.

Вступ

Представники формально-граматичної школи синтаксису, ще починаючи з середини ХХ століття, констатували важливість виражальних засобів у формуванні синтаксичного зв'язку складнопідрядного речення, адже саме ця граматична одиниця становить «серцевину формально-синтаксичної організації речення, а тому є визначальною для будь-якої подальшої характеристики» (Вихованець, 1993, с. 54). Незважаючи на тривалу традицію вивчення, до сьогодні є чимало дискусійних питань, пов'язаних зі з'ясуванням синтаксичних механізмів окремих видів зв'язку. Одну з таких ланок у синтаксисі становить особливий тип поєднання частин займенниково-співвідносного речення.

Теоретичне підґрунтя

Існують різні дефініції й трактування зв'язку між головною й підрядною частинами в реченні, де функціонує корелятивна пара. Граматисти пропонують такі терміни: «кореляційний» (Белошапкова, 1989, с. 736–738; Ломакович, 1993, с. 43–45; Ткач, 2011, с. 97), «прислівно-кореляційний» (Вихованець, 1993, с. 313–316; Христіанінова, 2012, с. 78; Шульжук, 2004, с. 251–252; Кобченко, 2015, с. 74), «займенниково-кореляційний» (Загнітко, 2001, с. 510), «займенниково-співвідносний»

(Загнітко, 2011, с. 702), «відносне підпорядкування» (Слинько, Гуйванюк, Кобилянська, 1994, с. 488), «неорієнтований анафоричний» (Русская грамматика, 1982, с. 530–539; Слинько, Гуйванюк, Кобилянська, 1994, с. 471), «кореляційно-зіставний» (Максимов, 2011, с. 38), «взаємопідрядний займенниково-співвідносний» (Черемисина, Колосова, 2010, с. 162), «корелятивно-деривативний», «корелятивно-комплетивний», «корелятивно-комітативний» (Распопов, 2009, с. 156). Найбільш умотивованим видається термін «прислівно-кореляційний», адже він найповніше відбиває основні характеристики (прислівна залежність підрядної частини) та протиставляє цей зв'язок власне-прислівному (підрядна частина корелює з прономінативом, змістово ототожнюючись, а не доповнюючи його). Щодо місця цього типу в загальній системі синтаксичних зв'язків також існують різні погляди: більшість науковців указують на підрядний характер, трактуючи прислівно-кореляційний зв'язок як різновид прислівного (Вихованець, 1993; Загнітко, 2001; Христіанінова, 2012; Кобченко, 2015), дехто виводить його за межі прислівного й детермінантного (Белошапкова, 1981, с. 523–524) або навіть за межі підрядності (Черемисина, Колосова, 2010, с. 162), вбачаючи складніший механізм не односпрямованої, а взаємоспрямованої залежності. На нашу думку, такі застереження дослідників, безумовно, актуалізують потребу детального

аналізу механізму поєднання засобів вираження в займенниково-співвідносних реченнях, проте не дають достатньо підстав для заперечення визначення прислівно-кореляційного зв'язку як підрядного прислівного. На користь останнього свідчать такі ознаки, як наявність опорного займенникового слова, що зумовлює проекцію підрядної частини, нерівноправність частин речення, закріпленість сполучного засобу в залежній частині речення тощо. Той факт, що в займенниково-співвідносних реченнях відбувається наповнення синсемантичного прономінатива змістом підрядної частини за посередництва релята, про що зазначають синтаксистки (Ожоган, 1997, с. 181; Христіанінова, 2012, с. 78; Кобченко, 2015, с. 75), свідчить лише про форму реалізації підрядності. **Метою** цієї студії є уточнення механізму взаємодії частин речення з корелятивним блоком, що уможливить конкретизацію меж формально-граматичних моделей, за якими утворюються симетричні, напівсиметричні та несиметричні структури.

Методи дослідження

Підґрунтям для вивчення механізму втілення прислівно-кореляційного зв'язку на рівні займенниково-співвідносного речення є описовий метод із застосуванням прийомів компонентного та трансформаційного аналізу синтаксичних одиниць.

1. Синтагматично сильний прислівно-кореляційний зв'язок у займенниково-співвідносних реченнях симетричної структури

Грамаічна природа займенникового слова (передовсім синсемантичність і можливість бути наповненим семантикою підрядної частини) в головній частині прономінативно-співвідносного речення спричиняє появу анафори, що зауважують науковці (Белошаркова, 1989, с. 736; Слинко, Гуйванюк, Кобилянська, 1994, с. 471). Анафоричні елементи – це співвідносні слова (вказівні прономінативи та їхні «заступники»), зміст яких співвіднесено зі змістом підрядної частини складнопідрядного речення. Із ними взаємодіють сполучники та сполучні слова (лише останні є анафоричними в підрядній частині) (Белошаркова, 1989, с. 737). Раїса Христіанінова пропонує термін «катафора» як «семантико-синтаксичне явище встановлення лексичної або референційної тотожності займенника з його вербальним відповідником, який перебуває у наступному контексті» (Христіанінова, 2012, с. 91). Дослідниця наголошує на постпозиції підрядної частини в таких реченнях, що є цілком слушним коментарем, проте такий підхід лишає поза увагою анафоричну функцію сполучного слова, тому вважаємо за доцільне

розглядати зазначене явище як вияв анафори в ширшому розумінні.

Окрім того, що підрядна частина наповнює семантикою прономінатив-корелят, він водночас перебуває в певних функційних відношеннях з елементами головної частини речення, тому цілком правомірними вважаємо коментарі тих науковців, які окреслюють природу такого зв'язку як подвійну (Белошаркова, 1967, с. 81), яка реалізована в реченні на двох рівнях (компонентного складу та засобів вираження) (Кобченко, 2015, с. 76), що передбачає поєднання трьох компонентів й одночасну «підпорядкованість певного компонента одній синтаксичній домінанті та паралельно його взаємозалежність з іншим компонентом» (Кобченко, 2015, с. 74). Наприклад, у реченні *Що ж це за Бог такий, якого можна навіть бичувати?* (Володимир Лис) корелят *такий* поєднаний предикативним зв'язком із підметом *Бог* у головній частині, також прономінатив семантично «вбирає» всю підрядну частину, наповнюючись її змістом. Водночас займенникове слово *якого* перебуває в грамаічній залежності від корелята (дублює його форми роду й числа) та валентній рамці предиката підрядної частини (набуває форми родового відмінка, якої вимагає дієслово *бичувати*). «Анафоричні займенникові слова в підрядній частині поєднують її з головною не лише своїм анафоричним значенням, але й своєю формою, оскільки перебувають у подвійних синтаксичних зв'язках: вони пов'язані відношеннями неповного узгодження (число і рід) з визначальним словом головної частини речення, а форма відмінка в них визначена синтаксичною функцією в межах підрядної частини» (Белошаркова, 1967, с. 81). У таких реченнях частини пов'язані більш тісно, ніж у реченнях зі сполучником у підрядній частині, адже «використання сполучників, з одного боку, і сполучних слів, з іншого боку, безпосередньо впливає на сам механізм зв'язку: за допомогою сполучника забезпечується поєднання частин складнопідрядного речення, тоді як за допомогою сполучних слів – їхнє **співчленування** (сполучне слово підрядної частини співчленується й узгоджується в роді, числі із елементом головної частини)» (Загнітко, 2011, с. 701). Такі речення здатні до синтаксичної **компресії**, тобто згортання корелятивного блоку: *Прийшли ті, хто хотів – Прийшли хто хотів; Зробили все, що потрібно – Зробили що потрібно; Узяли стільки, скільки треба – Узяли скільки треба*. Співчленування властиве займенниково-співвідносним реченням симетричної структури, у підрядній частині яких функціонує займенникове слово, ідентичне за семантикою корелятові. Саме це уможливило наявність узгодження між

прономінативами і робить зв'язок між частинами синтагматично сильним.

Речення з таким типом прислівно-кореляційного зв'язку виявляють асинкретичні семантико-синтаксичні відношення: субстанційні, напр.: *Вулиця здавалася безмежною, безмежним було й їхнє завзяття у цій виснажливій гонитві, і странньому раптом захотілося, щоб той, кого послала йому доля, від нього втік* (Валерій Шевчук); *Когось було спіймано з чужою дівчиною, і тепер той, кому раніше належала, доводив своє право на власність* (Юрій Винничук); *Тому і світ великий, кому хліб дарений* (Нар. тв.); атрибутивні, напр.: *Ното erragens – це людина така, яка вона є завжди* (Дзвінка Матіяш); *Аналіз змін в українському лексиконі за такий період, який дослідники уважають достатньо надійним для з'ясування їх значущості для його функціонування та розвитку, дає можливість виявити активні тенденції оновлення лексичного складу мови, способи та засоби поповнення її номінаційних ресурсів, їхню функціональну вагу в системі мови й у мовній практиці* (за Євгенією Карпіловською); адвербіальні, напр.: *Де лихо пристане, там і трава в'яне* (Нар. тв.); *Як прийшов, так і пішов* (Нар. тв.); *Поки мішки чують, поти шанують* (Нар. тв.). Зафіксовано також симетричні речення з подвійним безпосереднім прислівно-кореляційним зв'язком, напр.: *Хто кого любить, той того й чубить* (Нар. тв.); *Хто кого нагне, той того наб'є* (Нар. тв.).

Специфічний вияв синтагматично сильного прислівно-кореляційного зв'язку простежуємо в напівсиметричних займенниково-співвідносних реченнях – тих структурах, які, на відміну від симетричних, «не виявляють повної кореляції елементів блоку за семантикою» (Онатій, 2016, с. 32). Наприклад, у реченнях *Я вважаю, що його вже не буде там, куди прийде моя відповідь* (Юрій Андрухович); *Міста не видно, але звідти, де воно лежить, підіймаються високі чорні дими* (Сергій Жадан) синтаксичні проєкції корелятивів відкривають позиції для заповнення адвербіальної локативної орієнтації релята й встановлення відповідних семантико-синтаксичних відношень. Проте на рівні корелятивного блоку не відбувається співчленування, адже спостерігаємо семантичну нетотожність його елементів: локативний статичний прономінатив *там* + локативний динамічний прономінатив напрямку руху *куди*, локативний динамічний прономінатив напрямку руху *звідти* + локативний статичний прономінатив *де*. Такий вияв зв'язку простежуємо також у реченнях із займенниковими словами адвербіальної темпоральної семантики (зі значенням відліковості й власне-часу), на кшталт

Дивно змінилася Галя відтоді, коли виїшов на їхню гору отой кривий директор, коли захопив він безпомічно руками, а вона змушена була кинутися до нього, підтримала й бережно всадовила на лавку (Валерій Шевчук). Проаналізована специфіка поєднання частин речення підтверджує думку про статус цих одиниць як напівсиметричних структур (Онатій, 2016, с. 33).

2. Синтагматично слабкий прислівно-кореляційний зв'язок у займенниково-співвідносних реченнях несиметричної структури

Поєднуваність словесних форм у реченні визначена їхньою здатністю в одному напрямі передбачувати, а в іншому – заміщувати позиції, що становить основу реалізації прислівно-кореляційного зв'язку. Тому варто також актуалізувати поняття синтаксичної проєкції та синтаксичної орієнтації, які ввів І. Распопов (Распопов, 2009, с. 55). Синтаксичною проєкцією можна вважати передбачення з боку однієї словесної форми функційно-синтаксичних позицій для інших форм, а призначення словесної форми для заміщення тієї чи іншої позиції можна визначити як **синтаксичну орієнтацію** (Распопов, 2009, с. 55). Найвність прономінатива в головній частині створює синтаксичну проєкцію щодо підрядної частини, водночас є спеціальним показником семантичної незавершеності, завдяки чому забезпечує особливо тісний зв'язок між частинами речення. Окрім того, у реченнях симетричний релят підрядної частини виявляє симетричну синтаксичну орієнтацію, набуваючи певних граматичних форм та вводячи підрядну частину до складу головної: «маємо не безпосереднє поєднання двох компонентів займенникового типу, а зв'язок з прономінативом через посередництво сполучного засобу всієї підрядної частини» (Ожоган, 1997, с. 181). «Оскільки опорне займенникове слово й підрядна частина в реченнях обох цих типів співвіднесені з тим самим референтом, можемо говорити про кореферентні відношення між ними», зміст співвідносного слова головної частини та зміст підрядної частини повністю ототожнені (Христіанінова, 2012, с. 93). Отже, займенниково-співвідносним реченням симетричної структури властива синтагматично сильна кореляція між елементами прислівно-кореляційного зв'язку.

Синтаксична проєкція корелята має особливість «намічати синтаксичне місце», прогножуючи певні семантико-синтаксичні відношення (Белашапова, 1967, с. 82), водночас релят дає змогу підрядній частині заповнити це місце безпосередньо (симетричні речення) або проєктуючи абсолютно або частково інші семантико-синтаксичні відношення (несиметричні й напівсиметричні

речення), що дає нам підстави розглянути основні відмінності в реалізації механізмів зв'язку. Наприклад, у реченні *Траплялося так, що вона сама звертала на них увагу* (Сергій Жадан) аналогічно до симетричних структур маємо прономінативний корелят *так*, залежний від предиката головної частини *траплялося* та водночас наповнюваний змістом підрядної частини. Проте релят *що* має сполучникову природу й не виявляє співчленування, на відміну від симетричних релятивів. Синтаксична проекція корелята *так* передбачає наявність адвербіальних семантико-синтаксичних відношень способу дії, проте синтаксична орієнтація релята не заміщує цієї проекції, а тому зв'язок у несиметричних реченнях є значно слабшим, ніж у симетричних. *Що, щоб і порівняльні* сполучники є синтаксичними сполучниками (на відміну від семантичних, кожен із синтаксичних сполучників містить синтаксичне значення сполучника *що* – вираження синтаксичної залежності – і деякі додаткові модальні значення, з-поміж яких – наслідковість, мета, ірреальне / реальне порівняння тощо) (Белашапова, 1967, с. 80). В аналізованому реченні сполучник *що* проектує наявність адвербіальних наслідкових семантико-синтаксичних відношень. Слабка кореляція та відсутність отождоження між синтаксичною проекцією корелята та синтаксичною орієнтацією релята спричиняє появу в несиметричних реченнях синкретичних семантико-синтаксичних відношень: атрибутивно-адвербіальних, напр.: *І в обличчя йому б'є такий нестерпний, такий важкий і вбивчий сморід, щось настільки розрубане, розтерзане й зогниле, щось настільки різане, колоте й ампутоване, що Паша різко згинається, аби не виблювати, а потому стрімголов мчить назад* (Сергій Жадан); *Іноді напосідала така втома, що сон валив з ніг* (Василь Шкляр); *Мороз такий, аж зорі скачуть* (Нар. тв.); *Тихий, жалібний, ледь чутний, та якийсь такий, наче мала істота жалілася на весь світ і когось кликала на допомогу* (Володимир Лис); об'єктно-адвербіальних, напр.: *На те коня кують, щоб не спотикався* (Нар. тв.); *Однак сьогодні Уляна прийшла сюди не для того, щоб висловити протест* (Брати Капранови) тощо. Можливий також синкретизм у межах адвербіальних семантико-синтаксичних відношень: спосіб дії + порівняння (Л. Шитик називає ці речення «якісно-порівняльними» (Шитик, 2014, с. 169)), напр.: *Скажімо, коли вона говорила по телефону і зв'язок раптом обривався, вона реагувала так, ніби це обривалась подача кисню і вона просто не розуміла, як так сталося і чим тепер вона мала заповнювати свої легені* (Сергій Жадан); *Жадан пише так, ніби намагається описати*

пам'ять одного кадру, завдяки чому цей кадр перетворився би зі звичної фіксованої картинки на цілу історію зі своїми містами й персонажами (за Ольгою Кузьмович); спосіб дії + наслідок, напр.: *Повинні запам'ятати, що не невільник ви, а вільний, і то так, що вільнішого чоловіка й бути не може* (Валерій Шевчук); *Символ перетворює явище на ідею і ідею на образ, але так, що ідея, затримана в образі, назажди лишається безмежно дійовою та недосяжною* (Юрій Андрухович); *Підняв морду так, що й кочергою носу не дістанеш* (Нар. тв.); *Так тихо, хоч мак сій* (Нар. тв.) тощо. Синтаксисти фіксують також поодинокі випадки синкретичних семантико-синтаксичних відношень у симетричних реченнях (Ожоган, 2006, с. 68; Христіанінова, 2014, с. 210; Шитик, 2014; В. Ожоган, А. Ожоган, 2017), на кшталт адвербіальних темпоральних та умовних *Тоді сусід добрий, коли мішок повний* (Нар. тв.), проте ми вважаємо, що в таких структурах відбувається радше не поєднання кількох виявів відношень, властиве синкретизму, а зміна первинної синтаксичної проекції й орієнтації, спричинена лексичним наповненням частин речення. Змінюючи первинну проекцію темпоральності, прономінатив *тоді* набуває значення умови, реалізація чого закладена також у сполучному засобі *коли*. Отже, на нашу думку, таким реченням властива асинкретичність. Натомість темпоральні корелятивні блоки з релятом *як*, які реалізують синкретичність (відтоді – як, тоді – як, іноді – як, колись – як тощо), є основою для утворення несиметричних займенниково-співвідносних речень, напр.: *Але відтоді, як визрів відважний задум, почав ретельно чистити свою зброю* (Євгенія Кононенко).

3. Контамінований вияв прислівно-кореляційного зв'язку в займенниково-співвідносних синкретичних реченнях

Окрім безпосередньої та опосередкованої реалізації, в обстеженому матеріалі видається доцільним вияскравити контамінований вияв прислівно-кореляційного зв'язку в реченнях на зразок *Ці люди були приємні, легкі і розмова складалася невимушена, така, що її хотілося підтримувати* (Ірен Роздобудько); *Суть у тому, що слава з природи вже така, що її не чіпляється жодне серйозне нещастя* (Ірина Вільде); *Цей спосіб дозволяє виразно встановити ритм голосу – часто такий, що його не можна розпізнати ніякою іншою формою* (З наук. літ.). У таких реченнях убачаємо поєднання ознак двох виявів кореляції: прономінатив підрядної частини узгоджується в роді й числі з корелятом і стоїть у відмінку, якого вимагає предикат підрядної частини,

водночас у реченні функціює сполучник, що приєднує підрядну частину й реалізує синкретичні семантико-синтаксичні відношення. Такий вид прислівно-кореляційного зв'язку вважаємо за доцільне визначати як контамінований і підтримати думку тих науковців, які кваліфікують речення такого типу як синкретичні утворення, що мають ознаки симетричних і несиметричних одиниць (Христіанінова, 2014, с. 210).

4. Межі реалізації прислівно-кореляційного зв'язку в займенниково-співвідносних реченнях

Деякі дослідники надто розширюють межі займенниково-співвідносних речень (Распопов, 2009; Ожоган, 1997; Завальнюк, 2011), зараховуючи до них конструкції, у яких не виявляємо прислівно-кореляційного зв'язку, що, на нашу думку, не є правомірним, адже саме такий тип зв'язку є визначальною кваліфікаційною формально-синтаксичною ознакою. Тому до сфери займенниково-співвідносних речень вважаємо недоцільним зараховувати речення з незаміщеною позицією корелята на кшталт *Вони любили співають і співали, де були* (Валерій Шевчук). Натомість у реченнях темпоральної, причинової, цільової семантики, у головній частині яких є корелят, а в підрядній – релят, розмежовані розділовим знаком, вважаємо за доцільне фіксувати прислівно-кореляційний зв'язок та зараховувати такі одиниці до займенниково-співвідносних (напр.: *Шукають вони мене тільки тому, що я зумів виділитися із спільноти собі подібних* (Василь Фурса); *Що ж се ти пишеш, щоб я їхала, коли я тобі писала, що не маю за що їхати, затим, що багато тут винна, тисячу, коли не більше, рублів треба* (3 листів Марка Вовчка); *Справжню музику неможливо зіпсувати поганим виконанням, це точно, скільки років вони його грають, у скількох занюханих клубах вони виступали, а починають грати «Біг Мак» – і все стає на свої місця, і всі розуміють, що життя – річ чудесна й таємнича, і навіть наближаючись до його обшивки, майже торкаючись його тугої холодної поверхні, ти все одно ані на півкроку не наближаєшся до його розуміння, тому що воно, це розуміння, існує не затим, аби відкриватися таким, як ти, воно існує, щоб тобі просто було добре* (Сергій Жадан) тощо).

Також до сфери займенниково-співвідносних за вказаним критерієм належать речення, у яких прономінатив головної частини функціює як означення до субстантива (*Він мав при цьому такий вигляд, наче був терапевтом якщо не самого імператора, то вже ерцгерцога напевно* (Софія Андрухович); *В помешканні зависла така тиша, що чути стало дихання дядька Стефана* (Валерій Шевчук); *Він має написати такий твір, щоб у ньому – і легкий стиль, і закручений сюжет, і несподівана розв'язка. Такий, щоб узяв перищу премію мимохідь* (Наталія Тисовська). Простежуємо в них чітку залежність підрядної частини від прономінатива, а не від іменника (Христіанінова, 2012, с. 78). Отже, сферою реалізації прислівно-кореляційного зв'язку є лише конструкції зі структурно обов'язковим корелятом.

Висновки

Підсумовуючи, зазначимо, що прислівно-кореляційний зв'язок як різновид підрядного не має аналогів на рівні словосполучення та простого речення. Сферою його реалізації є займенниково-співвідносні речення зі структурно обов'язковим корелятом симетричного (синтагматично сильний вияв зв'язку), напівсиметричного (специфічний вияв синтагматично сильного зв'язку), несиметричного (синтагматично слабкий вияв) типів, а також синкретичні речення, які є перехідними одиницями (контамінований вияв). У реалізації цього зв'язку завжди беруть участь анафоричні елементи, зокрема, в симетричних структурах, на відміну від несиметричних та напівсиметричних, простежуємо явище їхнього співчленування. Різні механізми реалізації зв'язку передбачають появу асинкретичних семантико-синтаксичних відношень у симетричних реченнях та синкретичних – у несиметричних. Перспективами вивчення специфічного поєднання частин у досліджуваних реченнях може бути аналіз механізмів зв'язку в окремих корелятивних моделях, а також деталізоване зіставлення з реалізацією окремих видів семантико-синтаксичних відношень, що доповнить уявлення про займенниково-співвідносне речення в синтаксичній системі української мови.

Список використаної літератури

- Белошапкова В. А. Сложное предложение в современном русском языке (некоторые вопросы теории) / В. А. Белошапкова. – Москва : Просвещение, 1967. – 160 с.
- Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : [підручник] / І. Р. Вихованець. – Київ : Либідь, 1993. – 368 с.
- Завальнюк І. Я. Нові тенденції у функціонуванні складнопідрядних речень займенниково-співвідносного типу в мові української преси початку ХХІ ст. / І. Я. Завальнюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. – Київ, 2011. – № 7. – С. 175–179.
- Загнітко А. П. Теоретична граMATика української мови. Морфологія. Синтаксис : [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ВКФ «БАО», 2011. – 992 с.
- Загнітко А. П. Теоретична граMATика української мови. Синтаксис / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2001. – 662 с.
- Кобченко Н. В. Сфери реалізації прислівно-кореляційного зв'язку / Н. В. Кобченко // Типологія та функції мовних одиниць : наук.

- журн. / [редкол.: Н. М. Костусяк (голов. ред.) та ін.]. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – № 1 (3). – С. 71–80.
- Ломакович С. В. Займенниково-співвідносні речення в сучасній українській мові : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.01 / Ломакович Світлана Володимирівна. – Тернопіль, 1993. – 382 с.
- Максимов Л. Ю. Многомерная классификация сложноподчиненных предложений (на материале современного русского литературного языка) / Л. Ю. Максимов. – Ставрополь – Пятигорск : Изд-во СГУ, 2011. – 675 с.
- Ожоган В. М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови : [монографія] / В. М. Ожоган. – Київ : Ін-т укр. мови НАН України, 1997. – 231 с.
- Ожоган В. М. Синкретизм складнопідрядних речень займенниково-співвідносного типу симетричної структури / В. М. Ожоган, А. В. Ожоган // Мова: класичне – модерне – постмодерне : зб. наук. праць / Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія»; [відп. ред. Василь Ожоган]. – Київ : Дух і Літера, 2017. Вип. 3. – С. 209–218.
- Ожоган В. М. Синтаксис складнопідрядного елементарного речення / В. М. Ожоган; МОН України; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кіровоград : ЛЮВ, 2006. – 123 с.
- Онатій А. В. Проблема статусу напівсиметричних займенниково-співвідносних речень / А. В. Онатій // Вісник КНЛУ. Серія Філологія : зб. наук. праць / [голов. ред. Баган М. П.]. – Київ, 2017. – Т. 20, № 2. – С. 28–37.
- Распопов И. П. Очерки по теории синтаксиса / И. П. Распопов. – Москва : ЛИБРОКОМ, 2009. – 218 с.
- Русская грамматика : [в 2 т.] / АН СССР, Ин-т рус. яз. ; [редкол.: Н. Ю. Шведова (гл. ред.) и др.]. – Москва : Наука, 1980–1982. – 709 с.
- Слинько І. І. Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання : [навч. посіб.] / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – Київ : Вища школа, 1994. – 670 с.
- Современный русский язык : [учебник] / [под ред. В. А. Белошапковой]. – Москва : Высш. шк., 1989. – 800 с.
- Современный русский язык : [учебник] / В. А. Белошапкова, Е. А. Земская, И. Г. Милославский, М. В. Панов; [под ред. В. А. Белошапковой]. – Москва : Высш. шк., 1981. – 560 с.
- Ткач О. В. Кореляційний зв'язок як визначальний елемент структури займенниково-співвідносного складнопідрядного речення / О. В. Ткач // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2011. – Вип. 31. – С. 96–99.
- Христіанінова Р. О. Внутрішній синкретизм складнопідрядних речень / Р. О. Христіанінова // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки. – 2014. – Вип. 1. – С. 209–219.
- Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові : [монографія] / Р. О. Христіанінова. – Київ : Ін-т укр. мови НАН України : Вид. дім Дмитра Бураго, 2012. – 368 с.
- Черемисина М. И. Очерки по теории сложного предложения / М. И. Черемисина, Т. А. Колосова; [отв. ред. З. Д. Попова]. – Изд. 2-е, испр. и доп. – Москва : ЛИБРОКОМ, 2010. – 226 с.
- Шитик Л. В. Синхронна перехідність синтаксичних одиниць в українській літературній мові : [монографія] / Л. В. Шитик; [відп. ред. К. Г. Городенська]. – Черкаси : Видавель Чабаненко Ю. А., 2014. – 474 с.
- Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : [підручник] / К. Ф. Шульжук. – Київ : Вид. центр «Академія», 2004. – 408 с.

Anastasiia Onatii

THE SPECIFIC OF CO-WORD-CORRELATED CONNECTION REALIZATION IN PRONOUN-CORRELATED SENTENCES OF SYMMETRICAL, HALF-SYMMETRICAL AND NON-SYMMETRICAL STRUCTURE

Background. There is no special research dealing with the complex analysis of specific realization of co-word-correlated syntactic connection in the pronoun-correlated sentence in the Ukrainian linguistics. The conditions of creating the correlative pair and interaction of formal and semantic elements in sentence parts are not described. This paper focuses on differences between the realization of the syntactic connection in different types of pronoun-correlated sentence.

Purpose. The purpose of the analysis is to clarify the syntactic arrangement of co-word-correlated connection in different types of pronoun-correlated sentences.

Methods. The methodological base of the research is the complex analysis of sentences on the formal-syntactic, and semantic-syntactic levels.

Results. The results of this paper clarify the theory of the co-word-correlated syntactic connection in the pronoun-correlated sentence. The main results are the following: 1) The co-word-correlated syntactic connection is direct in symmetrical and half-symmetrical sentences, and mediated in non-symmetrical structure, and contaminated in transitional sentences; 2) The co-division is a specific characteristic of co-word-correlated connection in symmetrical structures; 3) The co-word-correlated syntactic connection causes the main sentence semantic, such as asyncretic semantic in the pronoun-correlated sentence by symmetrical and half-symmetrical structure, and syncretic semantic in the pronoun-correlated sentence by non-symmetrical structure.

Discussion. The perspective of our study is to research the co-word-correlated syntactic connection in specific models of pronoun-correlated sentences.

Keywords: co-word-correlated connection, pronoun-correlated sentence, pronoun-correlated sentence with symmetrical structure, pronoun-correlated sentence with non-symmetrical structure, correlative pair.

Матеріал надійшов 24.01.2018